

## เทศน์เช้า วันที่ ๑๓ พฤษภาคม ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

อ้าว! ตั้งใจฟังธรรมะเนาะ ตั้งใจฟังธรรมะ วันนี้เป็นวันหยุดราชการ วันพีชมงคล วันพีชมงคลทำแรกนาขวัญ ทำแรกนาขวัญ เขาต้องการขวัญต้องการกำลังใจ เวลาแรกนาขวัญ เวลาพยากรณ์ในทางที่บวกไว้ๆ ถ้าที่ลุ่มที่ดอนก็ว่ากันไปตามนั้น นี่เขาพยากรณ์เพื่อเป็นขวัญและเป็นกำลังใจไง เวลาเขาทำกิจกรรมเขายังต้องมีขวัญมีกำลังใจ นี่ทำแรกนาขวัญ สมัยโบราณของเราจะทำสิ่งใดจะมีขวัญ ยิ่งเด็กน้อยเวลาตกอกตกใจเรียกขวัญเอ๊ยขวัญมา ขวัญเอ๊ยขวัญมา ขวัญกำลังใจ เพราะขวัญสำคัญมาก ถ้าขวัญสำคัญมาก ถ้าเป็นวิทยาศาสตร์เราก็มองว่าเป็นเรื่องงมงาย คำว่า “งมงาย” งมงายเพราะคิดเป็นวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ โลกจะเจริญทางวิทยาศาสตร์ ถ้าวิทยาศาสตร์พิสูจน์กันเพื่อให้เราอยู่กับโลกในโลกแห่งความเป็นจริง

แต่เวลาเรื่องของหัวใจ เวลาหัวใจ จิตใจของคนที่มีคุณธรรม จิตใจของคนที่มีกำลังใจ จิตใจที่เข้มแข็ง บางคนจิตใจที่อ่อนแอ จิตใจที่อ่อนแอเชื่อง่าย เชื่อตามสิ่งที่เขาชักนำไป แต่ถ้าเรามีขวัญและกำลังใจ ขวัญและกำลังใจเพื่อจุดยืน เพื่อความมั่นคงของใจ นี่เพื่อความมั่นคงของใจ แต่ถ้าเราพิจารณาทางวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์มันก็เป็นวิทยาศาสตร์ทางจิตใจ ให้กำลังใจ ให้น้ำใจต่อกัน ให้คนมีน้ำใจ ให้คนเผื่อแผ่เอื้ออารีต่อกัน ถ้าคนเผื่อแผ่เอื้ออารีต่อกัน ความผิดพลาด ความบาดหมางมันก็น้อยลง ความผิดพลาด ความบาดหมางมันจะเกิดขึ้น เกิดขึ้นเพราะการเห็นแก่ตัว การเห็นแก่ตัว การเอารัดเอาเปรียบกัน สิ่งนั้นทำให้กระทบกระเทือน

ขวัญกำลังใจๆ เวลาสอนลูกสอนหลาน สอนลูกสอนหลานก็อยากสอนให้ลูกเป็นคนดี ถ้าลูกเป็นคนดี คนดีอยู่ที่ไหนเราก็สบายใจได้เพราะลูกเราเป็นคนดี แต่ถ้าลูกเราเป็นคนเกเร ไปอยู่ที่ไหนเราก็ไม่สบายใจ เพราะคิดว่าลูกของเราจะไปกระรานใครให้มันเป็นปัญหาขึ้นมา เห็นไหม เราสอนลูกสอนหลานก็สอนให้เป็นคนดีนี่ไง ถ้าเราสอนลูกสอนหลานให้เป็นคนดี

เวลาทำอาชีพเขาบอกว่ามีขวัญและกำลังใจ แม้แต่การกีฬา กีฬาถ้าขวัญดี ขวัญดีกำลังใจดี แข่งไป เขามีหัวใจ เขาชนะแล้ว แต่คนที่ขวัญเสีย ทำสิ่งใดผิดพลาดไปหมด ผิดพลาดไปหมดเลย

ถ้าผิดพลาด ผิดพลาดเพราะอะไร ผิดพลาดเพราะว่าไม่มีจุดยืนไง มีแต่ความเร่าร้อนในหัวใจ นี่  
ความผิดพลาดของเขา เห็นไหม มีขวัญและกำลังใจเพื่อชีวิตของเรา นี่พูดถึงทางโลก

ถ้าเป็นทางธรรมๆ ละ เวลามาประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราก็ต้อง คุณติ เวลาศึกษาธรรมะของ  
องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แก้วสารพัดนึก พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นรัตนตรัย  
ของเรา เป็นแก้วสารพัดนึก เป็นที่พึ่งที่อาศัย ครูบาอาจารย์ท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา อย่างหลวง  
ตาท่านบอกว่า ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเหมือนในห้างสรรพสินค้า ใครเข้า  
ไปในห้างสรรพสินค้า ใครมีข้าวของเงินทองมากน้อยแค่ไหนเราก็แลกเปลี่ยนมาได้ขนาดนั้น

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามีขวัญและกำลังใจ คนเราจะประพฤติปฏิบัติให้สิ้นสุดแห่งทุกข์ แต่เวลา  
เราสิ้นสุดแห่งทุกข์ เราทุกข์เร่าร้อนใจ เราทุกข์เร่าร้อน เราว่าปัจจัยเครื่องอาศัยมันเบียดเบียนเรา  
เราจะมีแต่ความเร่าร้อน มีแต่ความทุกข์ทั้งนั้นแหละ เรามีความสุขแค่นี้เราก็พอใจ แล้วพอใจแค่  
ปัจจัยเครื่องอาศัยไง ถ้าพอใจแค่ปัจจัยเครื่องอาศัย

สิ่งนั้นเวลาสมบูรณ์ โลกที่สังคมอ่อนแอ สังคมอ่อนแอก็เห็นแต่วัตถุไง ที่ไหนมีคน  
เยอะๆ ที่ไหนมีวัตถุที่มันวิจิตรพิสดาร พิสดารที่ไหนก็คนทำทั้งนั้นแหละ แต่เวลาหัวใจมัน  
พิสดารสิ เวลาจิตใจที่เข้มแข็งขึ้นมา เอาชนะตนเองได้ มีศีล มีสมาธิ มีปัญญา มันเป็นปัจจัยจัดตั้ง  
เป็นสันติภูลูก โลกเขามองเห็นกับเราไม่ได้ แต่เขารู้ได้ รู้ได้ด้วยกิริยาความเป็นอยู่นั้น

เวลาในสมัยพุทธกาล เวลาพระประพฤติปฏิบัติในป่าในเขา เทวดา อินทร์ พรหมมา  
อนุโมทนาด้วยทั้งนั้นแหละ ทำไมเขาอนุโมทนาละ อนุโมทนา คุณติ เวลาเทวดามาคุยกับองค์  
สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า บอกว่าเวลาเทวดาฟังธรรมๆ นะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า  
บอกทำไมเทวดาฟังธรรมเข้าใจได้ เข้าใจง่าย ทำไมพูดกับคนมันพูดยาก

เทวดาเขาบอกว่าสิ่งที่เข้าใจง่ายๆ เข้าใจง่ายเพราะว่าจิตใจของเขา เขาเชื่อถือตรงกับความจริง  
ของเขา แล้วพูดความจริงมันก็เข้ากันไง แต่มนุษย์เราๆ เวลาพูดความจริง ความจริงของใคร?  
ความจริงของกิเลสไง ความจริงของความชอบใจ ความจริงของคน จินตนาการของคนไง ถ้า  
จินตนาการของคนถูกต้องมันก็ว่าถูกต้องของมัน

ฉะนั้น องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกถึงศรัทธาความเชื่อ ศรัทธาความเชื่อเป็นหัว  
รถจักร ศรัทธาความเชื่อเป็นหัวรถจักรนะ เพราะเรามีศรัทธามีความเชื่อ เราถึงมาวัด พอมาวัด

ขึ้นมา คูลิ คูลิกริยาของพระ พระที่ประพฤติปฏิบัติ ความเป็นอยู่ในวัดนั้น ถ้าเราเข้าไปเราก็ไปศึกษา เพราะมีศรัทธามีความเชื่อ เราเข้าไปค้นคว้าเข้าไปศึกษา เวลาประพฤติปฏิบัติไป เราจะเชื่ออย่างนั้นตลอดไปหรือ

เราเชื่อนะ ความเชื่อใช่ไหม ความเชื่อใช่ไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอกกาลามสูตร เวลาเราปฏิบัติไป เวลากิเลสมันสร้างภาพให้ “จิตสงบแล้ว จิตวิปัสสนาแล้ว ปล่อยวางหมดแล้ว กิเลสไม่มีสักตัว” มันพูดหมดเลย ตัวมันแหละคือตัวกิเลส ถึงว่าไม่ให้เชื่อๆ ใจ ไม่ให้เชื่อเพราะอะไร ไม่ให้เชื่อเพราะว่าความเชื่อแก่กิเลสไม่ได้ แต่ความเชื่อสำคัญ สำคัญตอนที่เรามาศึกษาค้นคว้า ทีนี้เวลาค้นคว้าตามความเป็นจริงขึ้นไปแล้ว เวลาปฏิบัติเข้าไป กาลามสูตรไม่ให้เชื่อ ไม่ให้เชื่อแม้แต่ครูบาอาจารย์ของเรา ถ้าครูบาอาจารย์ของท่านพูดสิ่งใดนั้นเป็นธรรมชาติของท่าน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นท่านเทศนาว่าการก็เป็นประสบการณ์ของท่าน แต่เราปฏิบัติ เราเป็นความจริงหรือยัง

เวลาเราฟังมาๆ ฟังมามันเป็นสัญญาทั้งหมด เวลาครูบาอาจารย์ท่านเทศนาว่าการ ท่านปลุกปลอบเรานะ ให้กำลังใจเรานะ ให้ขวัญและกำลังใจให้ต่อสู้กับกิเลสนะ แต่เวลาหลวงปู่มั่น หลวงตาเวลาท่านเทศน์ ท่านเทศน์ถ้ามันเป็นสังคม ขณะเทศน์ก็เทศน์แต่ผู้ที่ฟังอยู่เดี๋ยวนั้น พอเวลาเข้าไปถึงขณะจิตที่จะเป็น ท่านบอกตรงนี้สำคัญ ท่านข้ามเลย ข้ามเลยเพราะอะไร เพราะมันเป็นสัญญา เราไปรู้ก่อนใจ คูลิ เวลาคนเป็นหนี้เขาปิดไว้ คนเป็นหนี้ อู้ฮู! เขาบอกเขาเป็นคนที่มั่งมีศรีสุข แต่พอไปเปิดบัญชีนี้แดงหมดเลย พอแดงหมดก็เสียเครดิตหมดเลย

กิเลสก็เหมือนกัน กิเลสมันไปรู้หมด มันไปรู้แล้ว รู้ทุกอย่าง รู้ใจทุกอย่าง มันก็สร้างภาพๆ ทั้งนั้นแหละ แล้วปฏิบัติยากมาก เวลากิเลสมันพลิกแพลงขึ้นมา มันบังงานะ เวลาเราปฏิบัติล้มลุกคลุกคลาน เราก็มารู้สึกว่าเราทุกข์เรายาก เวลาปฏิบัติไปแล้วมันสร้างภาพขึ้นมา โอ๊ย! เว้งว้างไปหมดเลย...นั่นก็กิเลส มันก็หลอก อุปกิเลส ความโง่เขลา ความสว่างไสว ความเว้งว้าง กิเลสทั้งนั้น แล้วเราก็บอกว่าสิ่งนั้นเป็นความว่างๆ

กาลามสูตร ไม่ให้เชื่อๆ ไม่ให้เชื่อต่อเมื่อเราทำ ถ้ามีขวัญกำลังใจมันทำได้ เวลาคนที่มาประพฤติปฏิบัติเขาต้องการขวัญต้องการกำลังใจ เวลาปฏิบัติไปแล้ว เวลาสิ่งใดที่ได้มาก็แสนทุกข์แสนยาก แล้วไปหาครูบาอาจารย์ท่านก็บอก “ไม่ใช่ๆ ไม่ใช่ๆ ยังไม่ใช่” เวลาครูบาอาจารย์

ท่านเป็นจริง คำว่า “ไม่ใช่” มันไม่ใช่สัจจะความจริงที่เป็นเนื้อแท้ แต่มันเป็นระหว่างทาง ระหว่างที่มันเป็นมันเป็นเป็นอย่างนี้

ฉะนั้น คำว่า “ไม่ใช่” เริ่มต้นไม่ใช่ถ้าจะเอาผลกัน แต่เวลาบอกว่าปฏิบัติถูกไหม? ถูก ถ้าเราชวนขวาย คนเราจะล้วงฟันทุกข์ด้วยความเพียร ความเพียร ความวิริยะ ความอดุทธสาหัส ความเพียรของคนมันก็มีมากมีน้อยแตกต่างกันใช่ไหม จริตนิสัยของคนก็ไม่เหมือนกันใช่ไหม เวลาใครทำ ใครมีสติปัญญามากน้อยแค่ไหน มีความรอบคอบ ความรอบคอบก็ดูแลความคิดของเรา ดูแลสิ่งที่มันกระทบกระเทือนออกไปข้างนอก เราจะเอาความจริงๆ อันนี้ ถ้าเป็นความจริงขึ้นมา มันมหัศจรรย์ มหัศจรรย์มากๆ

คุณสิ เวลาคนที่ภาวนาได้ คนภาวนาได้ก็บอกว่า “ไม่สึกๆๆ”

แล้วคุณเหลือก็คน สึกหมด นี่เวลาภาวนาได้มันได้ชั่วคราวไง พอจิตมันสงบ จิตมันดีนะ โอ้อโฮ! มันมหัศจรรย์นะ “ไม่สึก โอ้อโฮ! ปฏิบัติตลอดชีวิต” ๕ ปี ให้หลังเห็นไปนุ่งกางเกงหมดแล้ว มันเสื่อมหมดใจ เห็นไหม นี่เวลามันดี เวลามันดีมันมหัศจรรย์ขนาดนั้นเวลามันดีนะ แล้วถ้ามันดีจริงๆ มหัศจรรย์มากกว่านั้นเพราะอะไร เพราะมันเหนือโลกไง

สละทรัพย์เพื่อรักษาอวัยวะ สละอวัยวะเพื่อรักษาชีวิต สละชีวิตเพื่อรักษาธรรม

มันมีคุณค่าต้องสละทั้งชีวิตเชียวหรือ ถ้ามันไม่มีค่า เราจะสละชีวิตของเราหรือ ชีวิตที่มีค่าๆ ครูบาอาจารย์ของเรา ชีวิตนี้มีค่ามากนะ ชีวิตนี้มีค่ามากเพราะอะไร เพราะว่าความรู้สึกอันนี้ มันสัมผัสธรรมได้ ความรู้สึกอันนี้มันรู้สึกสุขรู้สึกทุกข์ได้ ความรู้สึกอันนี้สำคัญมาก แล้วความรู้สึกอันนี้มันเวียนว่ายตายเกิดนะ มันสำคัญมากเลย แต่เวลามันเวียนว่ายตายเกิด เกิดเป็นคนก็อยู่ในร่างกายของมนุษย์นี้ เกิดเป็นเทวดา อินทร์ พรหมก็อยู่ในทิพย์นั้น พออยู่ในทิพย์นั้น มันอยู่ในทิพย์สถานะนั้น หน้าทีปัจจุบันนั้นมันมองข้าม มันปิดกั้นหัวใจอันนี้ไว้เลย สิ่งที่มีค่าๆ โคนความรู้สึก สถานะของปัจจุบันมันปิดกั้นไว้ ปิดกั้นคือสถานะปัจจุบันนี้ไง

สถานะปัจจุบัน ถ้าโลกธรรม ๘ มีลาภ สรรเสริญ มีหน้าที่การงาน โอ้อโฮ! มันไปใหญ่เลย หัวใจมัน เห็นไหม มันปิดกั้นไว้ มันไม่ปิดกั้นเลยว่าสิ่งที่มีชีวิตนั้นมันมีค่ามากกว่านะ เพราะมีเราถึงมีสถานะต่างๆ อย่างที่เรามีมานี้ แล้วสถานะต่างๆ อย่างมีมานี้มันก็อยู่กับเราไม่ได้หรอก ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด เราไม่พลัดพรากจากเขา เขาก็ต้องพลัดพรากจากเรา มันต้องพลัดพราก

กันอยู่แล้ว นี่ผลของวิญญูๆ เราเกิดมาเวียนว่ายตายเกิดมาพบกันแต่ภพชาติหนึ่ง แล้วเราก็ต้องจากกันไป มันพลัดพรากอยู่แล้ว มันไม่มีสิ่งใดเป็นของเราหรอก แต่เวลาสถานะทางมนุษย์สถานะของปัจจัยเครื่องอาศัย มันว่ามีค่าๆ แล้วก็ไปหลงมันไง หลงมันอยู่นั่นแหละ ไปหลงอยู่ในนั่นแหละ

แต่ถ้ามีสติมีปัญญา คุณติ พระกัศสปะเป็นเศรษฐี ลูกเศรษฐี ลูกคนเดียว แจกอยู่ ๗ วัน ๗ คืน แจกสมบัติ แจกสมบัติจนหมดแล้วออกบวช สมบัติแจกหมด ไอ้ที่เราแสวงหาเขาแจกๆ เลยแล้วเวลาเขามาหา เขามาหาศีล สมาธิ ปัญญาในใจของเขา

คุณติ เราแจกสมบัติหมดเลย แล้วได้บริวาร ๘ มา ได้บาตรมาใบหนึ่ง เข้าก็จะไปบิณฑบาตเขาอยู่ แต่ตอนมี แจกๆ เขาหมดเลย แล้วจะเอาจริงเอาจริงขึ้นมาเอาจริงที่ไหนล่ะ เอาจริงเอาจริงขึ้นมา คุณติ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าให้กรรมฐาน ให้พุทโธ ให้ปัญญาอบรมสมาธิ เข้าป่าเข้าเขาไปแล้วไปประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา พอเป็นความจริงขึ้นมาจริงในหัวใจนั้น ถ้าจริงในหัวใจนั้น ใจที่มีคุณค่าอันนั้นมันจะมีคุณค่าอย่างนี้ แล้วถ้าไม่มีใครดูแลรักษามัน มันเข้ามา ถ้ามีสติปัญญา มีหม่อมคณะที่ดี เขาก็ได้สร้างบุญกุศลของเขา สร้างบุญกุศลมันก็เป็นอามิส ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว มันก็เวียนว่ายตายเกิดในวิญญูะนั้นด้วยกรรมด้วยเวรนี้แหละ ด้วยกรรมด้วยเวร เวลาใครเกิดมาถ้าสมความปรารถนาที่ว่าฉันมีบุญ ถ้าไม่สมความปรารถนาก็บอกว่าทำบุญแล้วไม่ได้บุญ

คนเรามันมีสูงมีต่ำ เวลาจิตใจมันต่ำ จิตใจมันพลั้งมันผล่อ มันทำอะไรไปมันให้ผลเป็นเวรเป็นกรรมทั้งนั้นแหละ ถ้าเป็นเวรเป็นกรรมขึ้นมาเราต้องมีสติปัญญาตรงนี้ ถ้ามีสติปัญญานี้ฟื้นไว้ อดเปรี้ยวไว้กินหวาน อดเปรี้ยวไว้กินหวาน สิ่งใดที่มันเผชิญหน้า คัดออกๆ เราจะเอาความจริงของเรา จะไปเจอความจริง มันไม่มีขายในโลก

เวลาบอกธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า หลวงตาท่านเปรียบเหมือนห้างสรรพสินค้า ใครมีความสามารถก็ได้ ห้างสรรพสินค้ามันมีสินค้าเยอะ ธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็มีขั้นตอน มีสูงมีต่ำมหาศาล คนไปทำบุญกุศลแล้วได้บุญกุศล ทำสมความปรารถนาก็พอใจแค่นั้น เวลาคนถือเนกขัมมะเสียดละทั้งหมดไปประพฤติพรหมจรรย์ ถ้าเขาได้ปฏิบัติ เขาได้สมาธิ เขาได้แค่นั้น ถ้าใครยกขึ้นสู่วิปัสสนาปั๊บ เขาก็ได้มรรคได้ผล ได้มรรค

ศาสนาไหนไม่มีมรรค ศาสนานั้นไม่มีผล ถ้าจิตมันไม่มีการกระทำ ไม่มีภาวนามยปัญญา ขึ้นมา มันจะไม่มีผล แล้วมรรค มรรคมันเกิดขึ้นมา มันจะซาบซึ้ง ซาบซึ้งเพราะอะไร ซาบซึ้งเพราะเราล้มลุกคลุกคลานมาก่อน เพราะเราเป็นมนุษย์ เราเป็นคนคนหนึ่งใช่ไหม เราต้องมีศรัทธาความเชื่อเราถึงเสียสละทาน เสียสละทาน ถ้าเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เวลามันหลงผิดไป มันก็ไปติดข้องอยู่อย่างนั้น เวลามันสัมมาทิฐิ เข้ามาสู่สมาธิ เป็นสมาธิได้ก็ยังคงติดสมาธิอยู่อย่างนั้น ยกขึ้นสู่วิปัสสนาแล้วก็ไปเป็นโศคาปัตติมรรค โศคาปัตติผล มรรค ๔ ผล ๔ ขึ้นไป นี่ถ้าจิตมันพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไปมันถึงรู้ใจ มันถึงรู้มันถึงเห็นว่าเราผ่านมาอย่างนี้ เราล้มลุกคลุกคลานมา ทีแรกเรามีความเชื่ออย่างไร แล้วเราปฏิบัติไป สิ่งที่เป็นความเชื่อมันผิดหมดเลย พอมันไปรู้จริงมันเป็นคนละเรื่องกันเลย เห็นใหม่ มันเหนือโลก คำว่า “เหนือโลกๆ” มันเหนืออย่างนี้ ถ้าเหนืออย่างนี้แล้วมันอยู่ที่ไหนล่ะ? มันก็อยู่ที่จิตเรานี้ไง

หลวงตาท่านพูดประจำ ไม่มีสิ่งใดสัมผัสธรรมได้ เว้นไว้แต่หัวใจของมนุษย์ ความรู้สึกๆ ความรู้สึกมันสัมผัสๆ อันนี้สำคัญ ที่เรามาประพฤติปฏิบัติกันนี้ เรามาประพฤติปฏิบัติ เรามาทุกข์มายาก เรามาเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา มันน่าเห็นใจนะ เหงื่อไหลไคลย้อย เหงื่อไหลไคลย้อย เขาทำมาหากินเขายังทุกข์ยาก เขายังได้เงินได้ทองของเขา มาวัดมาวา มาประพฤติปฏิบัติ เดินจงกรม อยู่บ้านก็ทิ้งมาแล้ว ข้าวของก็ทิ้งไว้ที่บ้าน มาวัดมาวาก็จะมหาสิ่งที่ประเสริฐกว่าไง หาหัวใจใจ หาหัวใจที่เป็นนามธรรมที่ชี้เข้ามาที่ความรู้สึกนี้ แล้วเวลามันเป็นขึ้นมา สมาธิก็เป็นสมาธิจริงๆ เวลายกขึ้นวิปัสสนา วิปัสสนาจริงๆ

กาลามสูตร ไม่เชื่อใครเลย แล้วมันเกิดภาวนามยปัญญาขึ้นมา มันมหัศจรรย์ๆ แต่ความมหัศจรรย์นี้ พวกเรา ความเป็นมนุษย์ ความเป็นสัตว์โลก มันจะมีบารมีธรรมที่เข้าถึงได้น้อยลงเรื่อยๆ พอ้อยลงเรื่อยๆ มันเข้าถึงสักจะอันนั้นไม่ได้ ที่ว่าศาสนาเสื่อมๆ เสื่อมจากความเป็นจริงที่เราจะเข้าถึง แต่ความเป็นจริงมันก็อยู่อย่างนั้นแหละ เพราะพระศรีอริยเมตไตรยก็จะมาตรัสรู้ธรรมอันนี้ แล้วสักจะอันนี้องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ประกาศ แล้วเราเป็นสาวกสาวกจะสามารถที่จะชวนชววย สามารถที่จะพิสูจน์ได้

เราเกิดมาเป็นมนุษย์ไง เรามีสักจะมีความเชื่อขนาดนี้ แล้วเราทำของเราไม่ได้ เราทำของเราไม่ได้ แต่ถ้าเรายังฝืนทำนะ เพราะอะไร เพราะเวลาเราล้มลุกคลุกคลาน ย้อนไปที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตอนท่านเป็นพระโพธิสัตว์ ทศชาติ ๑๐ ชาตินั้นท่านสละทุกอย่าง อย่างเลอะ คำว่า “สละ” อันนั้นมันถึงได้ความเข้มแข็งของใจขึ้นมา เวลามันเป็นเจ้าชายสิทธัตถะ อาพา

รดาบส อุทกดาบสบอกว่า “เธอมีความรู้เสมอเรา” คืออาจารย์ยกดูขนาดไหนก็ไม่เชื่อ มีคนยกย่องเจ้าชายสิทธัตถะมากเลยตอนที่ยังไม่ตรัสรู้ธรรมว่ามีคุณค่า อยากเอาไว้เป็นลูกศิษย์ ท่านไม่เชื่อ ท่านไม่เชื่อเพราะทศชาตินั่นละ ท่านไม่เชื่อเพราะท่านสร้างของท่านมา ท่านสร้างกำลังใจมา ไครยกย่องสรรเสริญขนาดไหนท่านไม่เชื่อถ้าไม่เป็นความจริง แล้วท่านประพฤติปฏิบัติของท่านตามความเป็นจริง เห็นไหม ถ้าเราล้มลูกคลุกกลาน เราเอาตรงนี้มาเปรียบเทียบไง เอาเรื่องอย่างนี้มาวิเคราะห์หิวจี้ มันจะทำให้เรามีกำลังใจขึ้นมา มันทำให้เรามูมานะขึ้นมา

ไม่ใช่เหนื่อยเนื้อดำใจ ท้อแท้อยู่อย่างนั้นแหละ เอาประวัติครูบาอาจารย์ เอาประวัติครูบาอาจารย์ที่ท่านสมบุกสมบันมา แล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมา เราได้ลงทุนลงแรงขนาดนั้นไหม เราได้โดนสังคมบีบคั้นขนาดหลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่นไหม เวลาท่านออกประพฤติปฏิบัติ สังคมทั้งบีบทั้งคั้น กิเลสทั้งบีบทั้งคั้น ทุกอย่างบีบคั้นหมดเลย ท่านทำไมเอาตัวท่านรอดมาได้ละ แล้วมาวางเป็นข้อวัตรปฏิบัติให้เราทำกันอยู่ที่นี่ เปิดช่องทางไว้ให้พวกเรา เปิดทางสว่าง ทางโล่งเลย แล้วเราก็มาน้อยเนื้อดำใจกัน “ทำแล้วก็ได้ไม่ได้ ทำนี่ก็ได้ไม่ได้” แต่ไม่คิดว่าคนที่เขาทำได้เขาสมบุกสมบันมาแค่ไหน ไอ้เราก็จะเอาง่ายๆ ยิ่งคนมาหลอก “ลัดสั้น” ไปหมดเลย ลัดสั้นก็ลัดสั้น ลงนรก เพราะถึงเวลาแล้วมันไปจนตรอกมันถึงจะรู้ไง มันเสียเวลาทั้งชีวิตไปแล้ว แล้วทำไปจนไม่มีสิ่งใดจะฟื้นกลับมาแล้วมันถึงจะรู้ตัว

แต่ของเรา เรามีสติมีปัญญา เราฝืนทนของเรา แล้วเอาครูบาอาจารย์เป็นที่ตั้ง เอาเป็นที่ตั้ง เห็นไหม ขวัญและกำลังใจ เขาทำงานทุกอย่างเขาต้องมีขวัญมีกำลังใจ แม้แต่นักรบ แม้แต่นักกีฬา เรานักปฏิบัติเราก็ต้องมีขวัญกำลังใจ เราต้องมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง มีครูบาอาจารย์เป็นตัวอย่าง เป็นตัวอย่าง ท่านทำของท่าน ท่านทำของท่าน หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มั่น ครูบาอาจารย์ท่านทำของท่านมา แล้วมันเป็นความจริงอันนั้น เพียงแต่เวลาจริงหรือไม่จริง

หลวงปู่เสาร์ท่านพูดประจำ “ทำให้คุณมันยังไม่ดูเลย จะไปเทศน์สอนมันอย่างไร” แต่หลวงปู่มั่นท่านเทศน์ว่าการจู้จี้จ้อไชยเลย นีวาสนาของคนมันไม่เหมือนกัน เราจะเอาจริงเอาจริงขึ้นมา เราต้องดูแลหัวใจของเรา ดูแลหัวใจของเรา หน้าที่การงานก็เป็นหน้าที่ พระยังต้องบิณฑบาตฉันเลย ร่างกายมันต้องการอาหาร แต่หัวใจมันต้องการธรรม เอวัง